

A holló, mint jelkép régi iratokban

The raven as a symbol in ancient scriptures

D. Forrai György PhD

forrai.gyorgy@chello.hu

Initially submitted October 05, 2012; accepted for publication December 15, 2012

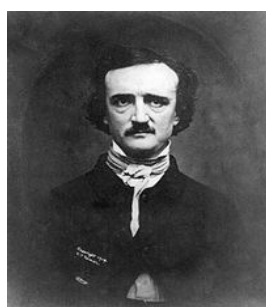
Abstract:

The author, gleaning in ancient scriptures, gives an account of the different symbols of the raven

Kulcsszavak: A holló, mint életmentő, mint meteorológiai indikátor, mint Isten büntetésének közvetítője,

Key words: The raven as life-saving, as a meteorological indicator, as a transmitter of divine punishment,

Mindössze negyven évet élt a tragikus sorsú amerikai költő, Edgar Allan Poe (1809-1849). Bús magányában és imádott nője utáni gyászában éjszaka egy képzeletbeli holló (helyesebb volna úgy írni: A Holló) látogatja meg, melyről verset ír: ez a vers a reménytelen és kilátástalan élet örök jelképe marad a világirodalomban.

Edgar Allan Poe: A holló (részlet, Tóth Árpád fordítása)

*"Látnok!", búgtam, "szörnyű látnok, ördög légy, madár, vagy átok,
Hogyha istent úgy félsz mint én s van hited, mely égre száll,
Mondd meg e gyászterhes órán: messzi Mennyben vár-e jó rám,
Angyal néven szép Lenóráám, kit nem szennyez földi sár,*

*Átölel még szép Lenóráám, aki csupa fénysugár?"
Szólt a Holló. "Soha már!"*

De nemcsak a bánat, a kétségbeesés hírnöke a holló. Nézzük meg néhány ókori iratban egyéb szimbólumok hordozójaként is.

Illés próféta életének egy epizódját örökíti meg a *Királyok I. könyve* (17: 1-7). „És szóla a Thesbites Illés, a Gileád lakói közül, Akhábnak: Él az Úr, az Izráel Istene, aki előtt állok, hogy az esztendőkből sem harmat, sem eső nem leszen; hanem csak az én beszédem szerint. És lőn az Úrnak beszéde őhöz, mondván: Menj el innét és menj napkelet felé, és rejtezzél el a Kérith patakja mellett, mely a Jordán felé folyik. És a patakból lesz néked italod; a hollóknak pedig megparancsoltam, hogy tápláljanak téged ott. Elméne azért, és az Úrnak beszéde szerint cselekedék; és elméne és leüle a Kérith patakja mellett, amely a Jordán felé folyik. És a hollók hoztak néki kenyeret és húst reggel és este, és a patakból ivott. És lőn néhány nap múlva, hogy kiszáradt a patak; mert nem volt eső a földre.”

Jézabel, Akhábnak, Izráel királyának a bálványimádó felesége, kíméletlen ellensége volt a prófétának, aki kénytelen volt többször is menekülni, hogy életét mentse. Egyik ilyen eseményt rögzíti a fenti idézet. A Kérith patak a Jordánba ömlik, és ha elmarad a téli esőzés, ma is szárazságot okozhat a környéken, „igazolva” a bibliai leírást. Az már kevésbé érthető, miért nyert el a holló ilyen „kitüntetett” szerepet, hiszen a holló a „tisztátalan” madarak közé tartozik. Mégis kap más szerepet is az ősi történetekben: valóságos „meteorológiai indikátor”, amikor Noé, hogy meggyőződjék az özönvíz apadásáról, „kibocsátá a hollót, és az el-elrepült, meg visszaszállt, míg a vizek a földről felszáradának” (*Genesis könyve* 8: 7). A holló, mint élelemhordozó, megjelenik a keresztény hagiológiában (a szentek életével foglalkozó tanban) is: holló táplálja Remete Szent Antalt, s amikor meglátogatja Szent Antal, a holló kétszer annyi kenyeret hoz (*Legenda Aurea* XVIII.). Másutt azonban Isten büntetését közvetíti: *Ézsaiás könyve* 34: 11, s kivájja az ember szemét (*Példabeszédek* 30: 17). *Hollónak persze nem* – de ezt már én teszem hozzá.

Egy másik történetben a holló Izrael táborát menti meg. Az óriás Og kiszakítja a hegyet, hogy Izrael táborára borítsa. Fejére emeli, de a holló átfúrja és az a nyakába szakad.

A „derék madarak” a római mitológiából sem hiányoznak. Cicero az elítéltek listájára került, ezért birtokára, az itáliai Caieta város közelébe menekült. Amikor a fölkkutatására küldött személyek közeledtek, hollók szálltak be a kunyhójába, károgaikkal fölkellették álmából, s lerángatták róla a ruháját. Rabszolgái felismerték, hogy ez az istenektől származó csodajel.

Gellius leírása szerint Valerius Maximus katonai tribunussá lett. Akkortájt történt, hogy a pomptini mezőn egy gallus csapat jelent meg és hatalmas termetű vezérük párviadalra vállalkozó harcost hívott ki a római seregből (Góliát-Dávid analógia!). Egy holló a bajvívásban meglehetősen „sportszerűtlenül” vett részt: folyton-folyvást zavarta az óriást. Következésképpen a győztes a *Corvinus* melléknevet érdemelte ki.

Lehet, hogy csak a róka okosabb a hollónál? Az aiszoposzi róka egészen biztosan, mivel kiénekelte a csőréből a sajtot...